

# **Universitäts- und Landesbibliothek Tirol**

## **Viam Regiam Lvsatiae Svperioris**

**Schwartz, Johann Friedrich**

**[Wittenberg], 1732**

IX

vellent, deportandi, sensim paulatimque fuisse imminutam, nemo non videt.

## IX.

Sed progredimur nunc ad tempora illa, quibus Germania nostra commerciis fuit florentissima. Admodum paucae erant, quae a peregrinantibus olim advehebantur, merces. Neque etiam major illarum rerum copia erat, quae ad alios perferebantur. Sed dici non potest, quantum, Svevicis imperatoribus regnantibus, incrementi coeperit omnis generis mercatura. Imprimis vero seculo XI. & XII. patria nostra commerciis sic inclaruit, ut nulli rerum publicarum, quae in Europa extabant, esset secunda. Neque mentior, si dico, illam omnes fere post se reliquisse. Satis celebre est foedus illud Hanseaticum, & ita cuiusvis notum, ut multis verbis de eo opus esse non videatur. Id saltem non possum non monere, urbes, quae in hoc foedus coiverunt, hoc maxime spectasse, ut contra praedones se defenderent, libereque, quocunque vellent, navigare, merces, imprimis in Germania confectas, exportare, & alias desideratas afferre possent. Quo majus autem fuit illis temporibus negotiandi studium, quo plures etiam undiquaque, tum ex ipsa Germania nostra, tum ex regionibus exteris mercium petendarum causa, concurrebant, tanto faciliores fuerunt principes illorum temporum in vectigalibus & teloniis imponendis. Quae quo frequentiora facta sunt, eo magis adstricti fuerunt peregrinantes, ut viis, in quibus loca teloniis solvendis constituta erant, insisterent. Tantum enim abest, ut pristina semper abstinentia & aequitate usi sint Germani in vectigalibus imponendis, ut potius eo processerit imperantium in conquirendis hac ratione opibus studium, ut publica opus esset auctoritate, ad coercendam hominum lucri cupidissimorum licentiam, & nisi omnem commerciorum usum brevi extinctum vellent, injustis illis vectigalibus modus ponendus esset. Quid hac de re actum sit

OTTONIS IV. Imperatoris temporibus, GODOFRIDVS MONACHVS refert his verbis : *Rex & ceteri principes iuraverunt firmam pacem, terra marique servandam, omnesque injustas vectigalium exactiones deponendas.* Quanta severitate obviam sit itum injustis vectigalium exactionibus FRIDERICI II. imperatoris temporibus, videre licet ex ejus constitutione de anno 1236. cujus hæc sunt verba : Wir sezen und bieten, daß alle dy Zolle, dye mit Unrecht gehabt sin, anders dann sie von erst uffgesezet sind, daß dy Hebung absh, und der Zolle bleibe, als er zu recht sol. Wer das bricht, den soll man halten für einen Straßen-Reuber. Wir sezen und gebieten, daß alle die Zolle, dy syder unsers Vatters Todt Kaiser Heinrich aufgesazte auf Wasser und uff Lande, von wenne sy gesezt sind, daß sy gare absyn. Es sy dann der yne bewezen moge von dem Riche, als er von Recht solle. RUDOLPHVS vero Imperator ita constituit : Wir sezen und gebieten, daß alle die Zolle, di sit Keiser Friderichs Zeiten aufgesezet sind auf Wasser und auff Lande, von swem sie gesezet sint, daß sie gar absin. Es ensi, das der, der in da hat, beroden müg von dem Riche, daß in ze rechte haben sol. Neminem etiam later, quantæ molis fuerit res, cum ALBERTVS I. vectigalibus injustis tollendis manum admoveret, annoque 1301. ita disponeret : Die nunwen Zolle selent auch abesin, swo si gemazhet sint uf dem Lannde, oder uf dem Wasere. Malo huic, quo omnis Germania laborabat, sanando non leges sufficiebant, utpote quibus nunquam obtemperatum esset, nisi armis quoque contradicentes fuissent coerciti, vid. CHRON. COLMAR. P. II. p. 61. & 62. ALBERTVS ARGENTIN. p. 112. Tandem vero cum & ipsi imperatores in concedendis, quæ principes exigenter, vectigalibus, indulgentiores essent, pecunia etiam accepta, monopolia pluribus permitterent, adeoque omnem fere commerciorum libertatem tollerent, publica imperii lege sancitum est, ipsique imperatores per capitulationes, quas dicunt, adstricti fuerunt, ut nimia vectigalia coer-

coercerent, modumque monopolis ponerent ; adeoque peregrinantibus, imprimis vero mercatoribus, qui corruptis illis temporibus vix pedem libere proferebant, aliquantum libertatis naturalis restituendum curarent. vid. THUANVS *L. XLVII.*

## X.

Sed præter eas, quas jam enarravimus, causas alia nunc, eaque gravissima, propter quam libera peregrinantium facultas, iter quacunque via prosequendi, fuit imminuta, sese nobis offert, quæ ita comparata est, ut minus in se odii, quam reliquæ, ante a nobis in medium allatæ, continere videatur. Inveteratus nimirum reipublicæ nostræ morbus fuit, ut latrocinia in ea essent frequentissima, nullamque, dummodo extra fines illius, cujus quisque membrum erat, civitatis fierent, infamiam haberent. Quid ? quod, teste CAESARE *de B. G. I. 6.* ea juventutis exercendæ ac insidiarum minuendarum causa fieri prædicabantur. Et ab initio quidem Germani prisca, testante MELA *L. III. de situ orbis*, hospitibus mites bonique extiterunt. Sed postea nec his pepercerunt, verum, neglectis sanctissimis naturæ & gentium legibus, & contempta fide, qua tamen totius humani generis societas continetur, nulla personarum, rerum aut loci ratione habita, grassabantur, alterque alterum, aut sine omni causa, aut ex levi saltem, adoriebatur, neque prius quiescebat, quam animum sanguine, spoliis, incendiis, aliisque sceleribus, satiasset. Publicam igitur securitatem turbare, adeo quidem usu receptum erat, ut nemo facile, sine vitæ bonorumque periculo, iter facere posset. Huic igitur malo, tum universo hominum generi exitioso, tum imprimis commerciis damnofo, ut obviam iretur, nulli quidem industriæ, nullique studio & labori pepercerunt imperantes, &, si vel maxime intestina bella, quæ diffidationes a mediæ latinitatis scriptoribus dicuntur, tolli planè non possent, latrociniiis saltem ut modus poneretur, studuerunt.